nota

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW (en SOCW)

Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Van

[redacted]

Persoonsgegeven

Datum
2 oktober 2024

Referentie
48069045

Bijlagen

Intern OCW afgestemd
HOenS, WJZ

Interdepartementaal afgestemd
EZ, JenV, BZ

Voortgangsbrief kennisveiligheid najaar 2024

Aanleiding

Op 6 november vindt het Commissiedebat Kennisveiligheid plaats. Uw ambtsvoorganger heeft eerder toegezegd om de Kamer dit najaar een voortgangsbrief te sturen. Om de brief voor debat met de Kamer te kunnen delen is agendering voorzien in de MR van 25 oktober. Dat betekent dat de brief voorafgaand daaraan op 10 oktober in de CDINEV moet worden geagendeerd en op 22 oktober in de RDINEV.U krijgt daarom deze conceptbrief (zie bijlage) nu om op tijd de processen te starten voor de CDINEV en RDINEV.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met:

- de conceptbrief, zodat deze geagendeerd kan worden in de CDINEV van 10 oktober.

In de conceptbrief zijn onderwerpen opgenomen waarover u reeds besluiten heeft genomen. Een overzicht hiervan treft u aan het einde van deze nota aan. Ook treft u daar een overzicht van openstaande moties aan.

Kernpunten

- Dit kabinet zet de aanpak kennisveiligheid voort.
- U werkt samen met de kennissector door aan deze opgave om de wetenschap weerbaar te maken tegen statelijke dreigingen.
- Daarbij zoekt u de balans tussen enerzijds het benutten van kansen in open internationale samenwerking en anderzijds het beschermen van de nationale veiligheid. De veiligheid van Nederland, de integriteit van de wetenschap en de academische vrijheid zijn het waard te beschermen.
- U meldt de voortgang en uw voornemens aan de hand van de instrumenten van de aanpak kennisveiligheid.
- Daarbij gaat u in op de uitvoering van vijf moties en informeert u de Kamer over het tijdpad van het wetsvoorstel screening kennisveiligheid.
- In het voorjaar van 2025 licht u de Kamer opnieuw in over de voortgang.

Toelichting

1. Tijdpad wetsvoorstel screening kennisveiligheid

- In deze brief informeert u de Kamer over het bijgestelde tijdpad voor de wet screening kennisveiligheid. Initieel was beoogd dat de wet in 2025 in werking zou treden. Dat wordt nu 2027.

- Uw ambtsvoorganger kondigde eerder aan dat er meer tijd nodig is voor het wetsvoorstel screening kennisveiligheid vanwege:
  1. het vooronderzoek van Justis waarin wordt bekeken of en onder welke voorwaarden zij de screening op termijn kunnen uitvoeren;
  2. feedback van het kennisveld op de afbakening van sensitieve technologieën; en
  3. advisering door het College voor de Rechten van de Mens over de doelgroepafbakening.
- De voortgang van het wetstraject blijft in deze fase afhankelijk van deze drie elementen. Een toelichting hierop is bijgevoegd in de bijlage.
- We voorzien, met inachtneming van de afhankelijkheden, het volgende tijdpad:

2025	Mrt- - mei	Internetconsultatie
	Jun - Jul	Verwerking reacties internetconsultatie
	aug – sep	Aanbieding aan Ministerraad
	okt – dec	Advisering Raad van State[1]
2026	voorjaar	Aanbieding aan Tweede Kamer
2027	jan	Publicatie wet
	jul	Inwerkingtreding
2028	*jan*	*Beoogde start uitvoering (gefaseerd)*

- Nieuw in dit tijdpad is het beoogde startmoment van de uitvoering. In het vooronderzoek dat dienst Justis heeft opgeleverd geven zij aan dat zij met de kennis van nu inschatten dat de uitvoering vanaf 2028 gefaseerd kan starten.
- Justis maakt die inschatting om twee redenen. [redacted]
  Eenheid Kabinet
  [redacted]
- De tweede reden is dat de uitvoering van de opdracht veel nieuwe eisen stelt aan de organisatie van Justis. Voor de inrichting daarvan is tijd nodig.
- [redacted]
  Eenheid Kabinet
  [redacted]
- Toch adviseren wij om in een vroeg stadium transparant te zijn over deze mogelijke tijdlijn die de uitvoerder benoemt, en daarmee het uitvoeringsperspectief vroegtijdig centraal te stellen.
- Dit is ondanks het feit dat we Justis in de uitvoeringstoets gaan vragen om te komen tot een meer nauwkeurige inschatting van de beoogde start van de uitvoering. [redacted] Eenheid Kabinet

[1] Aanbieding aan de Raad van State is pas mogelijk nadat de verschillende benodigde uitvoeringstoetsen zijn afgerond en de uitkomsten daarvan in het wetsvoorstel zijn verwerkt.

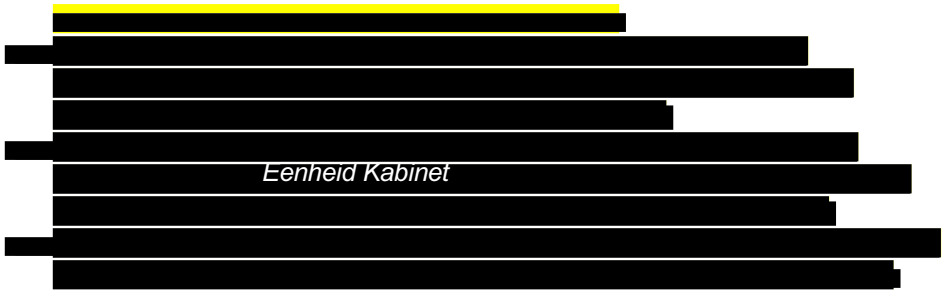

2. Loket Kennisveiligheid

2a) Grondslag verwerking persoonsgegevens voor Loket Kennisveiligheid

- In juli 2024 heeft u reeds ingestemd met het voornemen een wettelijke grondslag te creëren voor de verwerking van persoonsgegevens bij het Loket Kennisveiligheid. Het Data Protection Impact Assessment (DPIA) dat we hiervoor uitvoerden moest hier uitsluitsel over bieden.
- Het DPIA is (ten tijde van deze nota) formeel nog niet vastgesteld maar de analyse en voorlopige conclusies geven nu al voldoende aanleiding om een wetstraject te starten. De chief privacy officer van OCW bevestigt dit.
- Het DPIA is uitgevoerd naar aanleiding van een onderzoek door OCW naar mogelijke verwerking van persoonsgegevens bij het Loket. Aanleiding van dit onderzoek was een melding.
- Ook de Autoriteit Persoonsgegevens is naar aanleiding van de melding een onderzoek gestart. Aandachtspunten van de AP zijn meegenomen in het DPIA.
- Naast een wetstraject treffen we diverse maatregelen die al op korte termijn ingevoerd kunnen worden, zoals de aanstelling van een privacy officer bij het Loket. Over deze maatregelen en over de definitieve vaststelling van het DPIA wordt nader geïnformeerd.

2b) Uitvoering van motie Martens America (VVD)

- U bent verzocht om te onderzoeken of het wenselijk is dat het Loket proactief en ongevraagd advies geeft aan kennisinstellingen.
- Dit vraagt om een ander type rolneming van de overheid; meer sturend en verplichtend Het Loket is nu ingericht als vraagbaak en adviespunt en fungeert vraaggericht.
- In onze gesprekken met het kennisveld is daarbij door het veld aangegeven dat zij er geen noodzaak toe zien. Zij geven aan dat een verandering van de rolverdeling zoals de motie vraagt afbreuk zal doen aan het draagvlak voor het loket en het kennisveiligheidsbeleid.
- Ook hebben de inlichtingen- en veiligheidsdiensten al tot taak om de weerbaarheid van instellingen te verhogen tegen ongewenste kennis- en technologieoverdracht.
- Toch verdient deze motie een nadere en zorgvuldige afweging. Daarom adviseren wij u de punten uit de motie mee te nemen in de evaluatie van het Loket in 2025 en daar zorgvuldig onderbouwd over te rapporteren.

3. Toezeggingen en moties

Toezeggingen waaraan u opvolging geeft met deze brief

- De Kamer wordt na de zomer 2024 geïnformeerd over het tijdpad van het wetsvoorstel screening kennisveiligheid (brief van 11 juni 2024).

- De Kamer wordt na de zomer 2024 geïnformeerd over de uitkomsten van de gesprekken die worden gevoerd met de kennisinstellingen over CSC-beurzen (tweeminutendebat kennisveiligheid van 11 mei 2024).

Overzicht openstaande moties

Motie	**Indiener**	**Over**	**Status**
31288-1130	Martens-America (VVD)	onderzoeken of het wenselijk is het Loket Kennisveiligheid ook proactief ongevraagd advies te laten geven aan kennisinstellingen	In uitvoering
31288-1131	Martens-America (VVD) cs.	overleggen met kennisinstellingen zodat er geen nieuwe PhD-studenten met een CSC-beurs worden toegelaten tot gevoelige onderzoeksgebieden	Uitgevoerd
31288-1132	Hertzberger (NSC) cs.	geen samenwerkingsovereenkomsten waarin sprake is van gedeeld intellectueel eigendom met landen waarin dit automatisch eigendom van de staat is	In uitvoering
31288-1133	Stultiens (GL-PvdA)	het betrekken van de aandachtspunten van de universiteiten en de KNAW bij de uitwerking van de Wet screening kennisveiligheid	In uitvoering
31288-1134	Rooderkerk Paternotte (beiden D66)	de universiteiten opdragen om uiterlijk dit jaar een centraal en actueel overzicht te realiseren van hun internationale samenwerkingen; en	Uitgevoerd
		met de kennisinstellingen een landelijke set uniforme criteria te ontwikkelen op grond waarvan zij inschattingenkunnen maken van de risico's bij het aangaan van internationale samenwerkingen.	In uitvoering

4. Besluiten in deze brief

Overzicht van besluiten die in de conceptbrief zijn verwerkt. In het kader van actieve openbaarmaking wordt de Kamer hierover geïnformeerd door verzending van de onderstaande beslisnota's die u separaat heeft ontvangen.

Besluiten die in andere nota's zijn vastgelegd	
Algemene beleidsinzet kennisveiligheid	#47819179
Beleidsreactie verkenning volwassenheidsmodel kennisveiligheid	#48070928
Int/dipl. belang	#47939580
China Scholarship Council beurspromovendi	#46211001
Loket Kennisveiligheid: voornemen tot wetstraject	#47096470
Oproepen universiteiten tot opstellen van overzichten partnerschappen	#48142572
Intellectueel eigendomsrecht bij internationale samenwerkingen	#48228371

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De betreffende tekst is in de nota gearceerd.

Bijlage 1 - Toelichting op de drie afhankelijkheden

In dit stadium zijn drie elementen gerelateerd aan het wetsvoorstel bepalend voor de voortgang. Door de standaard processtappen en bijbehorende tijdsduur bij een wetstraject kan er op onderdelen niet versneld worden. Daarbij kost het opzetten van een gedegen voorbereiding op een nieuw screeningsinstrument de screeningsautoriteit ook veel tijd. Deze in de nota benoemde afhankelijkheden zijn daartoe nader uitgelicht in onderstaand overzicht.

Uitvoering Justis

- Justis (JenV) heeft een vertrouwelijk vooronderzoek naar de Screening Kennisveiligheid uitgevoerd in opdracht van OCW. Hieruit blijkt dat de screening complex is, maar op hoofdlijnen uitvoerbaarheid lijkt. Daarom heeft JenV besloten een uitvoeringstoets te doen, waarmee begin 2025 wordt gestart. Na de uitvoeringstoets zal Justis samen met de eigenaar (pSG JenV) vaststellen of Justis de uitvoerder van de Screening Kennisveiligheid wordt en onder welke voorwaarden.
- De uitvoeringstoets moet afgerond zijn en positief worden beoordeeld door JenV, voordat het wetsvoorstel aan de Raad van State kan worden aangeboden ter advisering.
- De uitvoeringstoets en besluitvorming van JenV is een grote afhankelijkheid om het geschetste tijdpad te kunnen halen. In dit concept tijdpad is nog geen rekening gehouden met de uitvoeringstoets.[2]
- Met Justis moeten afspraken worden gemaakt over inhoud, financiën en het moment van opleveren. Deze gesprekken worden dit najaar gevoerd. Voorzien wordt dat oplevering (inclusief besluitvorming door JenV) langer dan een half jaar gaat duren. De wens voor versnelling wordt besproken met JenV.
- Over de inhoud van het vooronderzoek en de uitvoeringstoets kunt u tijdens het debat van 6 november worden bevraagd door de Tweede Kamer. U wordt hierover nader geïnformeerd.

Risicogestuurde en fijnmazige afbakening

- Gedurende de afgelopen maanden is er een verkenning uitgevoerd naar een fijnmazige en risicogestuurde afbakening. Deze verkenning op de afbakening van sensitieve technologieën toont aan dat risicogestuurd en fijnmazig vaststellen van hoog-risico onderdelen mogelijk is.
- Het compartimenteren en beschermen van kennis en technologie is daarbij van belang, zodat deze alleen gecontroleerd toegankelijk is.
- De elementen in het wetsvoorstel die raken aan de afbakening van de sensitieve technologieën, de criteria om technologie als sensitief aan te merken, de voorgestelde fijnmazige aanpak en de voorziene rol voor de kennisinstellingen worden op ambtelijk niveau nog gedeeld met een afvaardiging van het kennisveld. De resultaten van de bespreking worden

[2] Na een ambtelijke verkenning - die Rijksbreed werd uitgevoerd - is OCW alleen nog met screeningsautoriteit Justis in gesprek. Het is niet gebruikelijk om bij een uitvoeringsopgave van dit formaat, een uitvoeringstoets door meerdere partijen te laten doen.

vervolgens betrokken in de uitwerking van het wetsvoorstel.
- Strikt genomen hoeft dit geen invloed te hebben op het tijdpad.

Doelgroepafbakening
- Het College voor de Rechten van de Mens (hierna: het College) heeft op verzoek van uw ambtsvoorganger een advies over de huidige doelgroepafbakening uitgebracht.
- In het huidige wetsontwerp is gekozen voor een doelgroepafbakening van te screenen personen, bestaande uit derdelanders.
- Het advies van het College werpt vragen op waarover u nader advies heeft gevraagd aan de Landsadvocaat. Dit advies verwacht u in oktober te ontvangen, waarna u de uitkomsten in het wetsvoorstel zal verwerken.
- De uitkomsten van de advisering door de Landsadvocaat kunnen van invloed zijn op het tijdpad. Mocht de Landsadvocaat oordelen dat de gekozen doelgroepafbakening juridisch twijfelachtig is, dan heeft dit invloed op het tijdpad doordat de uitkomsten leiden tot aanpassingen in het wetsvoorstel. Consultatie in het eerste kwartaal van 2025 lijkt dan niet haalbaar.
- In de week van 7-11 oktober verwachten we een concept van het advies te ontvangen, zodat we hier een eerste inschatting van kunnen geven.

nota

TER ONDERTEKENING
Aan: MOCW

Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Van
Persoonsgegeven

Datum
30 september 2024

Referentie
48142572

Bijlagen
1

Brief aan UNL over opstellen van overzichten risicovolle internationale partnerschappen

Aanleiding

Als onderdeel van de aanpak kennisveiligheid heeft uw ambtsvoorganger in 2022 met de kennisinstellingen afgesproken dat zij de Leidraad Kennisveiligheid implementeren. Daaronder valt het opstellen van overzichten van hun risicovolle internationale partnerschappen. Nog niet alle universiteiten hebben dit gedaan. De motie Rooderkerk en Paternotte (mei 2024) verzoekt u om de universiteiten op te dragen om dit alsnog te doen. Met bijgevoegde brief aan UNL geeft u uitvoering aan de motie. Eind oktober kunt u in een voortgangsbrief aan de Kamer melden dat u de motie heeft uitgevoerd.

Geadviseerd besluit

Met ondertekening gaat u akkoord met verzending van de brief aan UNL, direct nadat een nieuwe tekst over partnerschappen in de Nationale Leidraad Kennisveiligheid is vastgesteld.

Kernpunten

- U spreekt waardering uit voor de samenwerking met de universiteiten in de aanpak kennisveiligheid, en de stappen die zij reeds hebben gezet.
- U onderstreept de urgentie van risicomanagement en roept de universiteiten op om hun overzichten eind 2024 gereed te hebben.
- U informeert de universiteiten over een nieuwe tekst in de Nationale Leidraad Kennisveiligheid, die verduidelijkt aan welke eisen de overzichten moeten voldoen. Daarmee komt u tegemoet aan de wens die sommige universiteiten hebben om meer richting te krijgen.
- In april van dit jaar ontving uw ambtsvoorganger een brief van UNL over de stand van zaken van de overzichten van internationale partnerschappen. Hier vormt uw brief een reactie op.

Toelichting

Belang van overzichten van risicovolle internationale partnerschappen
Instellingsbestuurders worden geacht om effectief risicomanagement te voeren en hiervoor processen in te richten. Zo kunnen zij strategisch sturen op het voorkomen van ongewenste kennisoverdracht en op financiële afhankelijkheden. Een belangrijke basis hiervoor vormt een actueel en centraal overzicht van risicovolle internationale partnerschappen die de instelling is aangegaan. Daarom is dit in de Nationale Leidraad Kennisveiligheid opgenomen. De Leidraad verlangt niet van instellingen dat zij deze overzichten openbaar maken.

Krachtenveld kennissector

- Uw ambtsvoorganger heeft in 2022 met UNL en VH in een bestuursakkoord afgesproken dat de universiteiten en hogescholen de Leidraad implementeren, met inbegrip van het opstellen van overzichten.
- Door deze overzichten op te stellen en te actualiseren, laten kennisinstellingen zien dat zij verantwoordelijkheid nemen voor hun aandeel in de aanpak kennisveiligheid. Dit is een belangrijk en zichtbaar element voor zelfregulering en het politieke vertrouwen in de kennissector.
- De universiteiten hebben zich ruim twee jaar geleden gecommitteerd aan de Leidraad. De vraag is of de universiteiten dit onderdeel – de overzichten – snel genoeg oppakken. De universiteiten geven aan het zorgvuldig te willen doen, en dat kost tijd. Sommige universiteiten zijn klaar, andere nog niet.
- Op andere punten hebben de universiteiten al goede stappen gezet. Ze hebben bijvoorbeeld een systematisch risicoanalyse uitgevoerd, bestuurlijk portefeuillehouders aangesteld en kennisveiligheidsteams ingericht.
- Een aantal universiteiten meent dat de Leidraad niet genoeg duidelijkheid geeft over de scope van de op te stellen overzichten. De Leidraad zal eind 2024 worden geactualiseerd op verschillende onderwerpen. Om deze instellingen tegemoet te komen, wordt de passage over internationale partnerschappen nu al gewijzigd (eerste week oktober). Hier is in de afgelopen maanden al met UNL en de KNAW aan gewerkt.

Krachtenveld politiek

- Het sectorbeeld kennisveiligheid universiteiten (september 2023) gaf in de Tweede Kamer aanleiding tot een schriftelijk overleg en een tweeminutendebat.
- UNL verzekerde de minister van OCW dat de universiteiten hard werken aan de overzichten maar kon – desgevraagd – geen concreet tijdpad geven. Dit heeft er mogelijk mee te maken dat de universiteiten in verschillende snelheden werken.
- Dit leidde in de Tweede Kamer tot de motie Rooderkerk en Paternotte. Daarmee trekt de Kamer de regie naar zich toe. Tevens helpt de motie UNL om de druk op te voeren richting de achterban.
- Eind 2024 moet duidelijk worden of de universiteiten gereed zijn. Indien dit niet het geval is, is het aannemelijk dat de Kamer van u een sterkere sturing op kennisveiligheid verlangt.

Overige instellingen

- De meeste politieke aandacht gaat naar de universiteiten. Toch hebben de hogescholen ook niet allemaal hun overzichten gereed.
- De Vereniging Hogescholen heeft de leden geadviseerd om uiterlijk voorjaar 2025 de overzichten te realiseren. De VH inventariseert of dit gebeurd is in de zomer van 2025.
- Hoewel er geen bestuurlijke afspraken zijn gemaakt met de KNAW en NWO, werken deze ook aan overzichten. Ze hebben laten weten eind 2024 gereed te zijn.

nota

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Van

Persoonsge Perso...

Datum

11 september 2024

Referentie

47939580

Bijlagen

1

Intern OCW afgestemd

Int/dipl. belang

Int/dipl. belang

Int/dipl. belang

Int/dipl. belang

Int/dipl. belang

1 Int/dipl. belang

Datum
11 september 2024

[redacted]

Int/dipl. belang

[redacted]

Int/dipl. belang

[redacted]

Int/dipl. belang

[redacted]

nota

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Van

Persoonsgegeven

Datum
25 september 2024

Referentie
46211001

Bijlagen

Intern OCW afgestemd
IB, Int/dipl. belang

Opvolging CSC-rapport Clingendael en motie CSC (VVD)

Aanleiding

Instituut Clingendael heeft onderzoek gedaan naar beurspromovendi die gefinancierd worden door de China Scholarship Council (CSC)[1]. Uw ambtsvoorganger heeft in een beleidsreactie toegezegd na de zomer van 2024 de Tweede Kamer te informeren over de voortgang van de implementatie van de aanbevelingen. Ook heeft lid Martens-America (VVD) c.s. een motie ingediend die u verzoekt *in overleg met kennisinstellingen te treden zodat er geen nieuwe PhD-studenten met een CSC-beurs worden toegelaten tot gevoelige onderzoeksgebieden.* In deze nota leggen we u voor hoe u uitvoering kunt geven aan de motie en de aanbevelingen in het rapport. In de geplande voortgangsbrief kennisveiligheid (eind oktober) kunt u de Kamer hierover informeren.

Int/dipl. belang

Gevraagde besluiten

1. Akkoord te gaan met de voorgestelde lijn over de opvolging van de aanbevelingen uit het rapport van Clingendael.
2. Akkoord te gaan met uitvoering van de motie Martens-America c.s. door verdere gesprekken hierover te voeren met de bestuurders van de kennisinstellingen, zoals in de regiegroep kennisveiligheid van oktober, uitgangspunten met de sector te formuleren over omgang met internationale beurspromovendi, en de instellingen te vragen om in 2025 te rapporteren over aantallen.
3. Akkoord te gaan met het aanbieden van een vertrouwelijke technische briefing voor de vaste Kamercommissie OCW over CSC.

Kernpunten

Kernpunten tav het rapport over CSC-promovendi van Clingendael

- We gaan samen met UNL en de kennisinstellingen uitgangspunten opstellen voor kennisinstellingen over omgang met internationale beurspromovendi. Die worden wordt gekoppeld aan de ontwikkeling van een set uniforme criteria, waar de motie Paternotte en Rooderkerk (D66) om heeft gevraagd.[2] OCW neemt de regie in dit traject. Onze inzet is oplevering in voorjaar 2025.

[1] Rapport 'Dutch collaboration with CSC-PhD students', Kamerstuk 31288, nr. 1030.
Het onderzoek naar CSC-promovendi is door Clingendael uitgevoerd in opdracht van het ministerie van OCW, naar aanleiding van Kamervragen van lid Van der Woude (2023Z03570).

[2] Motie nr. 1134: "verzoekt de regering om met de kennisinstellingen een landelijke set uniforme criteria te ontwikkelen op grond waarvan zij inschattingen kunnen maken van de risico's bij het aangaan van internationale samenwerkingen."

- U gaat verder met de gesprekken over financiële en strategische afhankelijkheden met kennisinstellingen waarvan faculteiten of afdelingen voor meer dan 15% uit CSC-promovendi bestaan, zoals aanbevolen door de onderzoekers van Clingendael.
- We adviseren u om de landenneutrale aanpak te blijven hanteren en beleidsmaatregelen te nemen voor alle internationale beurspromovendi. Zo blijft Nederland weerbaar voor toekomstige of nog onbekende beursprogramma's die onwenselijke eisen stellen. Daarnaast kan een specifieke aanpak op CSC de schijn wekken dat alle risico's zijn afgedekt. Ook om diplomatieke redenen is het wenselijk om voor de landenneutrale aanpak te blijven kiezen.

Kernpunten tav de motie Martens-America c.s.

- Uw voorganger gaf oordeel Kamer bij deze motie, met twee kanttekeningen: Het is belangrijk dat instellingen niet handelen in strijd met het discriminatieverbod. Ook zal elk afzonderlijk geval zorgvuldig door de kennisinstellingen moeten worden gewogen, omdat ook hierbij de details ertoe doen.
- Wij stellen daarom voor om uitgangspunten omtrent de omgang met internationale beurspromovendi op te nemen in de set uniforme criteria die geformuleerd wordt op basis van de motie Rooderkerk en Paternotte (D66). De kennisinstellingen hebben dan een kader waarmee ze van geval tot geval een afweging maken over het aangaan van risicovolle samenwerkingen met beurspromovendi, waaronder CSC-promovendi. Deze benadering was ook onderdeel van de appreciatie van uw voorganger op de motie over CSC.
- UNL gaat de instellingen vragen om jaarlijks de aantallen CSC-promovendi te monitoren, waardoor er inzichtelijk wordt gemaakt of de huidige afhankelijkheden verminderen. U kunt UNL vragen om in de zomer van 2025 te rapporteren over de aantallen.

Kernpunten tav technische briefing over CSC in de Tweede Kamer

- Wij adviseren u een vertrouwelijke technische briefing over CSC aan de Kamercommissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap te geven. Op deze manier kunnen meerdere deskundigen en stakeholders in een vertrouwelijke setting context geven over de CSC-beurs, de risico's en kansen die kennisinstellingen moeten wegen en de inzet die Nederland hierop in de EU en met andere landen pleegt. Indien gewenst leggen we hiervoor een concreet voorstel aan u voor.

Toelichting
1. Opvolging aanbevelingen rapport Clingendael

Aanbeveling 1: geef de instellingen kaders en richtlijnen mee over omgang met CSC-beurzen.

- Samen met UNL wordt onderzocht op welke manier een kader voor de kennisinstellingen gepubliceerd kan worden. UNL wil graag dat OCW hier het voortouw in neemt.
- We adviseren u om de richtlijnen die aanbevolen worden door de onderzoekers van Clingendael onderdeel te laten uitmaken van de set uniforme criteria. Onze inzet is dat de set uniforme criteria in het voorjaar van 2025 opgeleverd zal worden.
- Het is belangrijk om bij richtlijnen omtrent internationale beurspromovendi oog te houden voor een landenneutrale, breed toepasbare aanpak, zoals bij de screening of het Loket Kennisveiligheid.

Aanbeveling 2: coördineer landelijk overleg met CSC over hoogte van de beurzen en de voorwaarden in de contacten.

- OCW heeft al geruime tijd contact met CSC, ook over de hoogte van de beurzen. Tot op heden heeft dat niet geleid tot een beleidswijziging rondom de voorwaarden of de beursbedragen bij CSC.
- UNL gaat een gemeenschappelijke inzet van universiteiten bepalen voor een gesprek met CSC. Dit gesprek kan gefaciliteerd worden door onze Onderwijs- en Wetenschapsattaché in Beijing.

Aanbeveling 3: agendeer binnen Europa de samenwerking met CSC.

- [redacted]
  Int/dipl. belang

Aanbeveling 4: zorg voor gecertificeerde vertalingen van relevante CSC-documenten en publiceer deze via het Loket Kennisveiligheid.

- D.OWB heeft opdracht gegeven aan het Loket Kennisveiligheid om gecertificeerde vertalingen van contracten uit meerdere landen aan te bieden op de beveiligde omgeving van de *learning community*. Hiervoor zal een landenneutrale aanpak gehanteerd worden. De eerste vertalingen verschijnen in Q1 van 2025.

Aanbeveling 5: *stimuleer instellingen om te diversifiëren in financiering van promovendi.*

- In het rapport staat dat elf faculteiten of afdelingen van universiteiten en onderzoeksinstituten voor 15% of meer uit CSC-bursalen bestaan. Uw voorganger heeft in de voortgangsbrief van maart 2024 aangegeven deze aantallen kwetsbaar te vinden en met deze instellingen in gesprek te willen om afhankelijkheden te beperken.[4]

[3] EU werkgroep over wetenschappelijke- en innovatiesamenwerking met China.
[4] Kamerbrief maart 2024: "Wel bestaat bij elf afdelingen en faculteiten meer dan 15 procent van het

- Voor de zomer is het gesprek met drie universiteiten gevoerd die hebben deelgenomen aan de bestuurlijke dialoog kennisveiligheid[5] waar een hoog percentage CSC-promovendi op sensitieve vakgebieden werkt. Uit deze gesprekken blijkt dat bestuurders geschrokken zijn van de hoge aantallen. Binnen de kennisinstellingen heeft dit geleid tot bewuster kijken, op case-by-case basis, welke samenwerkingen de kennisinstellingen aangaan.
- U wordt geadviseerd dit onderwerp te agenderen bij de bestuurders van de overige instellingen die boven de 15% CSC-promovendi op faculteitsniveau zitten.
- U kunt UNL vragen een leidende rol te nemen in het overzichtelijk maken welke mogelijkheden instellingen hebben om te diversifiëren.

Aanbeveling 6: moedig instellingen aan om na te denken over toekomstscenario's met betrekking tot samenwerking met China.

- Deze aanbeveling draagt bij aan een meer bewuste en strategische afweging bij samenwerken met specifieke risicolanden. [redacted]
  [redacted]
  Int/dipl. belang
  [redacted]
  [redacted]
  [redacted]
- UNL gaat ook aan de slag met een verkenning voor het opvolgen van deze aanbeveling. Het is belangrijk dat kennisinstellingen *contingency plans* hebben, omdat dit onderdeel is van goed risicomanagement. U kunt UNL daarom vragen om hier een leidende rol in te nemen.
- De *learning community* van het Loket Kennisveiligheid kan een cursus scenario schrijven aanbieden aan de kennisinstellingen ter ondersteuning.

[5] De bestuurlijke dialoog is een van de beleidsmaatregelen in de aanpak om kennisveiligheid te verbeteren. Er wordt op bestuurlijk niveau gesproken over nieuwe maatregelen en het is een manier om te volgen welke ontwikkelingen er bij de kennisinstellingen plaatsvinden.

Tabel met aanbevelingen en termijn voor opvolging

Aanbeveling	**Wie?**	**Termijn opvolging**
1. Kaders en richtlijnen voor omgang CSC.	OCW en UNL	Voorjaar 2025 afgerond
2. Gesprek tussen kennisinstellingen en CSC.	UNL	UNL bepaalt inzet, gesprek kan in november plaatsvinden.
3. Gesprek over CSC in de EU.	OCW	Doorlopend
4. Faciliteren van vertalingen van CSC.	Loket KV	Opdracht is verstrekt, vertalingen verschijnen in Q1 2025.
5. Diversifiëren van financieringsbronnen.	Kennis-instellingen	UNL heeft dit geagendeerd en de kennisinstellingen gaan hier zelf mee aan de slag. In de zomer 2025 worden nieuwe cijfers opgeleverd.
6. Opstellen van *contingency plans* voor als samenwerking met China wegvalt.	Kennis-instellingen	Nog nader te bespreken met de instellingen.

2. Opvolging van motie nr. 1131

Stand van zaken uitvoering motie

- Voor het uitvoeren van de motie is het uitgangspunt om per geval afzonderlijk te beoordelen. Dit is nodig om indirecte discriminatie te voorkomen[6].
- Indirecte discriminatie is alleen toegestaan als het beoogde onderscheid objectief kan worden gerechtvaardigd. Hiervan is sprake als de maatregel kan worden beschouwd als een geschikt, noodzakelijk en proportioneel middel om een legitiem doel[7] te bereiken.
- Het categorisch uitsluiten van Chinese beurspromovendi is bovendien geen proportionele en doelmatige maatregel om ongewenste kennis- en technologieoverdracht te beperken. Niet van iedere CSC-promovendus gaat namelijk een risico uit. Het is daarom noodzakelijk om per individueel geval risico's te beoordelen en maatwerk te leveren. Het vereiste van noodzakelijkheid brengt met zich mee dat er geen redelijke, minder vergaande, alternatieve manieren mag zijn om nagestreefde doel te bereiken.

Mogelijkheden en tijdpad

- Met de screening kennisveiligheid kan op termijn een nauwkeurige risico-

[6] Indirecte discriminatie houdt in dat een schijnbaar neutrale regel een persoon of een groep die dezelfde eigenschappen deelt, benadeelt. De doelgroep CSC-promovendi in Nederland bestaat vrijwel volledig uit mensen met de Chinese nationaliteit. Het categorisch weigeren van alle CSC-promovendi op sensitieve vakgebieden heeft ten gevolge dat in de praktijk vrijwel alleen Chinese promovendi worden benadeeld, waardoor waarschijnlijk sprake is van indirecte discriminatie.

[7] De maatregel dient (waarschijnlijk) een legitiem doel, namelijk het beschermen van sensitieve kennis en technologie tegen de risico's van ongewenste kennis- en technologieoverdracht, en daarmee de nationale veiligheid.

inschatting op persoonsniveau worden gemaakt en in een individueel geval worden beslist of een onderzoeker of student toegang kan krijgen tot een sensitief vakgebied. De screening kennisveiligheid is daarom een effectiever en minder vergaand alternatief dan de aangenomen motie.

- Tot die tijd kan het Loket Kennisveiligheid gevraagd worden om advies te geven over risico's van samenwerkingen.

nota

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Van

Persoonsgegeven

Datum
26 september 2024

Referentie
48228371

Bijlagen

Intern OCW afgestemd

Interdepartementaal afgestemd
EZ, BZ

Extern OCW afgestemd
Persoonsgeg...

NtB - Motie van het lid Hertzberger C.S. over internationale samenwerking en intellectueel eigendom

Aanleiding

U ontvangt deze nota naar aanleiding van motie Nr. 1132 van het lid Hertzberger C.S. over *het dringend adviseren van Nederlandse kennisinstellingen om in gevoelige onderzoeksgebieden geen samenwerkingsovereenkomsten af te sluiten waarin sprake is van gedeeld intellectueel eigendom (IE) met landen waarin dit in praktijk kan worden beschouwd als eigendom van de staat*. De motie is aangenomen door de Tweede Kamer en bijgevoegd als bijlage. Met deze nota adviseren wij u over het opvolgen van deze motie. Int/dipl. belang Uw besluit wordt opgenomen in de Voortgangsbrief kennisveiligheid, die u in oktober naar de Kamer stuurt.

Geadviseerd besluit

Wij adviseren u om Nederlandse kennisinstellingen via de Learning Community proactief te informeren over de risico's van samenwerking met buitenlandse kennisinstellingen waar gedeeld intellectueel eigendom kan worden beschouwd als eigendom van de staat. Hiermee volgt u de interpretatie van deze motie van uw voorganger.

Kernpunten

- Het advies is om Nederlandse kennisinstellingen proactief te informeren middels de Learning Community van Loket Kennisveiligheid, door onder andere vertalingen, culturele interpretaties en eventuele consequenties van de wetgeving met betrekking tot gedeeld IE te delen. Dit ondersteunt hen in geïnformeerde besluitvorming om wel of niet samen te werken of om passende mitigerende maatregelen te nemen.
- Uw ambtsvoorganger heeft deze motie met instemming van de Kamer geïnterpreteerd als het verstrekken van een algemene waarschuwing aan kennisinstellingen voor het risico op ongewenste toe-eigening bij gedeeld IE, om categorisch uitsluiten van bepaalde samenwerkingen waarbij IE een rol speelt te voorkomen.
- Een instelling bij voorbaat dringend adviseren om geen samenwerking aan te gaan met bepaalde landen als sprake is van gedeeld IE, zou de sterke positie van Nederland in de internationale wetenschappelijke gemeenschap kunnen compromitteren.
- Desondanks moeten we niet naïef zijn en is het belangrijk kennisinstellingen te informeren over regelgeving van andere landen en het toe-eigenen van IE, ondanks dat er momenteel geen concrete gevallen bekend zijn.
- Het kennisveiligheidsbeleid stoelt op nuance en een case-by-case benadering. Door op voorhand negatief te adviseren, verliest u deze benadering.
- De instellingen maken - binnen hun institutionele autonomie - per samenwerking een geïnformeerde afweging om wel of niet samen te werken.

- Dit geadviseerde besluit is in lijn met het geadviseerde besluit van de nota '*Int/dipl. belang*'.

Toelichting

China

- In de inleidende tekst van de motie wordt China als voorbeeld genoemd waarbij IE niet wordt gerespecteerd.
- Er zijn naast China andere landen waar Nederlandse kennisinstellingen mee samenwerken (*Int/dipl. belang*), die onder bepaalde omstandigheden gedeeld IE beschouwen als eigendom van de staat.
- Uit gesprekken met het veld is gebleken dat er geen gevallen bekend zijn uit China, of andere landen, waar gedeeld wetenschappelijk IE is beschouwd als eigendom door de betreffende staat. Het veld geeft tevens aan dat het mogelijk is dat er gevallen zijn waar zij niet over zijn geïnformeerd.
- Nederlandse kennisinstellingen geven aan dat IE met zorg en aandacht wordt vastgelegd in samenwerkingsovereenkomsten met internationale partners. Instellingen geven aan voornamelijk te werken met verdeeld IE, en niet met gedeeld IE.
- Het Mercator Institute for China Studies waarschuwt[1] echter dat China een steeds uitgebreidere set aan hulpmiddelen (waaronder regelgeving) heeft om te voorkomen dat bepaalde sensitieve technologie de Chinese grenzen over gaat.
- Het Mercator Institute geeft ook aan dat deze regelgeving nog niet op grote schaal is ingezet, maar dat deze maatregelen – waaronder exportcontroles op civiele technologie – door Beijing worden gebruikt om te voorkomen dat strategische knowhow het land verlaat.
- China is een O&I supermacht. China heeft wereldwijd de meeste onderzoekers en wetenschappelijke publicaties en groeit sneller dan de EU, de VS en Nederland. Uitgangspunt van het Nederlandse beleid is dat samenwerking op technologie- en wetenschapsgebied belangrijk is om wereldwijde maatschappelijke uitdagingen aan te pakken en om potentiële kansen te kunnen blijven verzilveren.

Kennisveiligheidsmaatregelen

- Via verschillende middelen zoals de Nationale Leidraad Kennisveiligheid en het Loket Kennisveiligheid informeert de Rijksoverheid kennisinstellingen over mogelijke relevante risico's bij internationale samenwerking.
- Het is belangrijk om deze middelen te blijven actualiseren. We zullen daarom in de geactualiseerde versie van de Nationale Leidraad Kennisveiligheid aandacht besteden aan gedeeld IE en internationale wetenschappelijke samenwerking. Tevens is dit onderwerp reeds onder de aandacht gebracht bij het Loket Kennisveiligheid, zodat gedeeld IE wordt meegewogen in hun adviezen.

Context

- *Veiligheid*
- *Int/dipl. belang*

[1] https://merics.org/en/report/keeping-value-chains-home

nota

TER BESLUITVORMING
Aan: MOCW

Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Van

Persoonsgegeven

Datum
2 september 2024

Referentie
47819179

Bijlagen
0

Intern OCW afgestemd
IB

Beleidsinzet kennisveiligheid en te verwachten besluiten

Aanleiding

Dit najaar informeert u de Tweede Kamer over de voortgang op de aanpak kennisveiligheid, zoals uw ambtsvoorganger heeft aangekondigd. Dit biedt u de gelegenheid om te markeren wat uw inzet wordt voor het kennisveiligheidsbeleid voor deze kabinetsperiode. In deze nota leggen we u hiervoor een voorstel voor. Op basis hiervan treffen we voorbereidingen voor een voortgangsbrief (te verzenden in oktober) en het commissiedebat kennisveiligheid (begin november).

Geadviseerd besluit

U gaat akkoord met de voorgestelde beleidsinzet. Deze vormt de basis voor Kamerbrieven, Kamerdebatten en uw gesprekken met de kennissector voor de komende kabinetsperiode.

Schematische weergave aanpak kennisveiligheid

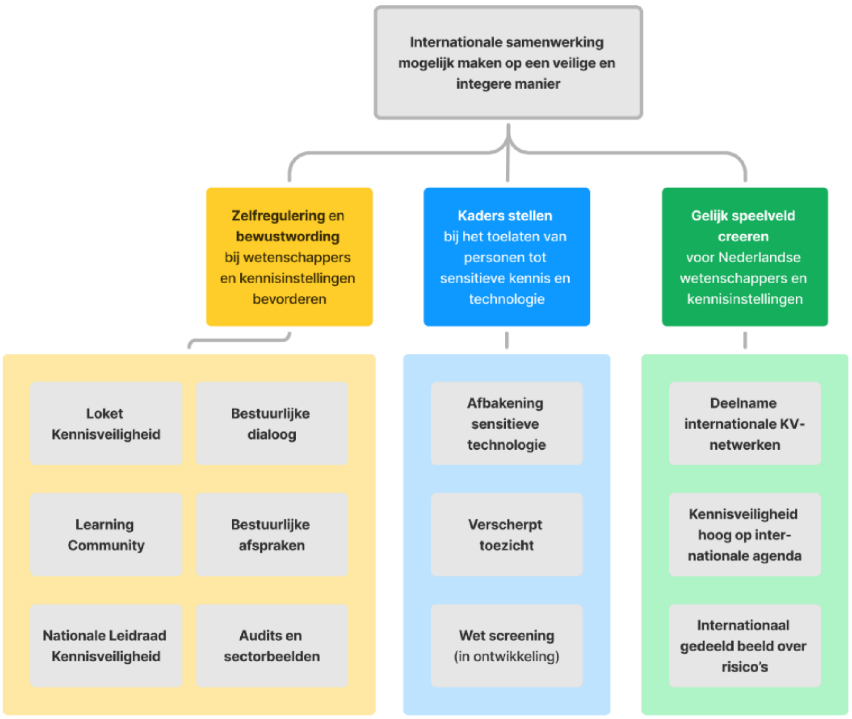

Figuur 1: aanpak kennisveiligheid hoger onderwijs en wetenschap

Kernpunten

De voorgestelde inzet is met de volgende boodschap verwoord:

- De aanpak kennisveiligheid heeft als doel **dat internationale samenwerking in de wetenschap doorgaat, op een veilige en integere manier**. Deze aanpak, in 2020 gelanceerd, zet u door.
- U werkt samen met de kennisinstellingen aan een **weerbare wetenschap, voor de toekomst van Nederland**.
- Wetenschap is een drijvende kracht voor innovatie en het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen.
- **Internationale samenwerking is daarbij cruciaal, maar is niet zonder risico's**. Kennis, technologie en innovatie zijn strategische machtsmiddelen voor statelijke actoren geworden.
- **De veiligheid van Nederland, de integriteit van de wetenschap en de academische vrijheid zijn het waard te beschermen**.
- **Instellingen en overheid zijn samen verantwoordelijk voor kennisveiligheid.** Daarbij heeft ieder zijn rol.
- **(I) De instellingen moeten risico's herkennen en samenwerkingen zorgvuldig afwegen.** Binnen de instelling is een bestuurder verantwoordelijk gemaakt voor kennisveiligheid, en om daarvoor de nodige maatregelen te treffen en het bewustzijn over risico's te vergroten. Het is belangrijk dat zij hierop voortgang laten zien.
- **U helpt hen daarbij.** U voert de dialoog met de instellingen en toezichthouders en ondersteunt ze waar het kan. U geeft advies via het loket, informatie via de leidraad, kennisdeling via de learning community, internationale inzet op gelijk speelveld.
- **Alleen waar een concrete dreiging voor de nationale veiligheid aan de orde is, stelt de overheid wettelijke kaders**. U werkt daarom aan **(II) preventieve screening van onderzoekers** en masterstudenten. Dit is het sluitstuk van het kennisveiligheidsbeleid.
- Het wetsvoorstel dat dit mogelijk maakt heeft voor u hoge prioriteit. U hecht daarbij veel waarde aan **zorgvuldigheid** en **uitvoerbaarheid**, met oog voor de rechten en belangen van onderzoekers en kennisinstellingen. Dit betekent o.a. dat de screening fijnmazig en **zo gericht mogelijk** plaatsvindt en zo min mogelijk treedt in de autonomie van instellingen .
- Ook maakt u zich **hard voor (III) een internationaal gelijk speelveld** binnen en buiten de EU. De aanpak op kennisveiligheid is immers het meest effectief wanneer andere landen vergelijkbaar beleid op kennisveiligheid voeren. Zo wordt voorkomen dat potentiële risicovolle samenwerkingen zich verplaatsen en blijft Nederland een aantrekkelijke plek voor talent en wetenschappelijke samenwerking.

Toelichting

A. Maatregelen en te verwachten besluitvorming

De voorgestelde beleidsinzet kan als volgt worden vertaald naar hieronder genoemde maatregelen. Sommigen daarvan zijn reeds in gang gezet. Voor een aantal onderdelen kunt u van ons in de komende weken adviezen ter besluitvorming verwachten. U hoeft hier nu nog geen akkoord op te geven. Aan het einde van deze nota is een overzicht van openstaande moties opgenomen.

I. Zelfregulering en bewustwording

- Instellingen worden gestimuleerd om het risicomanagement naar een hoger volwassenheidsniveau te brengen. Instellingen werken aan meer inzicht in risicogevoelige samenwerkingen (de Tweede Kamer heeft hier meerdere moties over aangenomen). Er wordt op verzoek van de Kamer een landelijke set uniforme criteria ontwikkeld door de overheid samen met de kennissector.
- De Nationale Leidraad wordt verder geconcretiseerd en verduidelijkt op basis van de ervaringen die instellingen en overheid hebben opgedaan en naar aanleiding van het AWTI-advies Kennis in conflict.
- Het Loket Kennisveiligheid, een zeer effectief en gewaardeerd instrument, blijft een belangrijke pijler voor zelfregulering en bewustwording. Het loket wordt in 2025 geëvalueerd. Daarnaast wordt een juridische basis gecreëerd (voor de verwerking van eventuele persoonsgegevens). Onderzocht wordt de mogelijkheid van structurele financiering.
- De overheid en de instellingen trekken samen op in het vormgeven van uitgangspunten en kaders voor samenwerken met risicolanden, te beginnen met samenwerkingen op basis van een Chinees beurzenprogramma.
- Audits zijn in 2023-2024 afgenomen bij alle universiteiten, hogescholen en instituten van KNAW en NWO. De audits laten zien in welke mate zij kennisveiligheidsbeleid (zoals beschreven in de Nationale Leidraad) hebben geïmplementeerd. De audits worden in 2025 herhaald, zodat de instellingen kunnen laten zien dat zij voortgang boeken.
- De instellingen gaan werken met een volwassenheidsmodel voor kennisveiligheid, zoals aanbevolen door de AWTI. Er ontstaan verschillende risicoprofielen zodat de aanpak kennisveiligheid meer kan differentiëren tussen soorten instellingen.

II. Screening kennisveiligheid

- Invoering van een screeningsplicht voor masterstudenten en onderzoekers van buiten de EU, die bij Nederlandse instellingen op sensitieve kennisgebieden willen werken. De screening wordt risicogestuurd ingezet, daar waar de risico's voor de nationale veiligheid het grootst zijn. Screening door de overheid vormt daardoor het sluitstuk voor het bredere kennisveiligheidsbeleid. Door de screening in samenhang met andere instrumenten te gebruiken, wordt de effectiviteit van het instrument vergroot.
- Een wetsvoorstel is reeds in voorbereiding en kan naar verwachting in het eerste kwartaal van 2025 in internetconsultatie.
- Er wordt gewerkt aan het opzetten van een eenheid bij een uitvoeringsorganisatie van de Rijksoverheid, die de screening kan

gaan uitvoeren. Op 3 september jl. heeft de pSG van JenV ingestemd met de start van een uitvoeringstoets door Justis.

- ➔ U wordt in september geïnformeerd over de voortgang van het wet- en uitvoeringsstraject. U wordt nog geadviseerd over een aantal beleidskeuzes in het wetsvoorstel.
- ➔ In oktober/november wordt het concept-wetsvoorstel naar verwachting aan u voorgelegd.

III. **Verder bouwen aan een internationaal gelijk speelveld.**

- Nederland blijft zich inzetten voor een internationaal gelijk speelveld binnen en buiten de EU, onder andere door de inzet op een sterk netwerk met gelijkgezinde landen.
- Nederland stimuleert samen met het kennisveld het internationaal uitwisselen van kennis en goede voorbeelden ter versterking van het nationale kennisveiligheidsbeleid via bilaterale contacten, multilaterale fora en het bijwonen en organiseren van bijeenkomsten. Belangrijkste bilaterale partners zijn de VS, VK, Duitsland en Frankrijk ('eerste schil'). Hier zetten we proactief op in. Daarnaast werken we samen met Japan, Canada en Australië ('tweede schil').
- Op EU-niveau zet Nederland zich in voor de implementatie van de Raadsaanbevelingen kennisveiligheid. Er is intensief contact met de Europese Commissie en in bilaterale contacten wordt het belang van het nemen van de aanbevolen maatregelen benadrukt. Daarnaast zet Nederland in op het goed borgen van kennisveiligheid in het volgende EU Kaderprogramma (KP10) en het opnemen van kennisveiligheid als aparte beleidsactie in binnen de *Europese Research Area*.

B. Planning Kamerbrief en Kamerdebatten

Okt	3	Commissiedebat onderzoek- en wetenschapsbeleid
	25	Verzending voortgangsbrief kennisveiligheid
Nov	6	Commissiedebat kennisveiligheid
	25	Begrotingsbehandeling OCW

C. **Openstaande moties**

Ingediend tijdens het Tweeminutendebat kennisveiligheid op 21 mei 2024.
Over de wijze waarop u uitvoering kunt geven aan de moties wordt u binnenkort geadviseerd. In de geplande voortgangsbrief kunt u de Tweede Kamer melden wat de stand van zaken is.

31288-1130	Martens-America (VVD)	Onderzoeken of het wenselijk is het Loket Kennisveiligheid ook proactief ongevraagd advies te laten geven aan kennisinstellingen
31288-1131	Martens-America (VVD) Brekelmans (VVD) Hertzberger (NSC)	Overleggen met kennisinstellingen zodat er geen nieuwe PhD-studenten met een CSC-beurs worden toegelaten tot gevoelige onderzoeksgebieden
31288-1132	Hertzberger (NSC) Martens-America (VVD) Rooderkerk (D66) Paternotte (D66)	De instellingen adviseren geen samenwerkingsovereenkomsten te sluiten waarin sprake is van gedeeld intellectueel eigendom met landen waarin dit automatisch eigendom van de staat is
31288-1133	Stultiens (GL-PvdA)	Het betrekken van de aandachtspunten van de universiteiten en de KNAW bij de uitwerking van de Wet screening kennisveiligheid
31288-1134	Rooderkerk (D66) Paternotte (D66)	De universiteiten opdragen om uiterlijk dit jaar een centraal en actueel overzicht te realiseren van hun internationale samenwerkingen; Met de kennisinstellingen een landelijke set uniforme criteria ontwikkelen op grond waarvan zij inschattingen kunnen maken van de risico's bij het aangaan van internationale samenwerkingen

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

TER BESLUITVORMING
Aan: MOCW

Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Van
Persoonsgegeven

Datum
22 augustus 2024

Referentie
48070928

Bijlagen
1) Verkenning capability maturity model voor kennisveiligheid – Deloitte
2) Volwassenheidsmodel UNL

nota

Beleidsreactie rapport Deloitte volwassenheidsmodel kennisveiligheid

Aanleiding

In mei jl. heeft Deloitte een verkenning opgeleverd naar de toepasbaarheid van een volwassenheidsmodel op het gebied van kennisveiligheid bij kennisinstellingen. De verkenning is voor het zomerreces naar de Tweede Kamer verzonden, met de aankondiging dat een beleidsreactie na het zomerreces zou volgen. In deze nota leggen we u de lijn van de beleidsreactie en vervolgacties ter akkoord voor. Dit wordt verwerkt in de voortgangsbrief kennisveiligheid die u binnenkort ontvangt.

Geadviseerd besluit

- Akkoord te gaan met de in deze nota voorgestelde lijn voor de opvolging van de verkenning naar de toepassing van een volwassenheidsmodel voor kennisveiligheid.

Kernpunten voorgestelde lijn

- Op basis van het onderzoek omarmt u het werken met volwassenheidsmodellen als onderdeel van het professionaliseren van kennisveiligheidsbeleid. Op termijn moet het werken hiermee de norm zijn.
- U streeft daarbij naar een brede implementatie in de kennissector, met voldoende ruimte voor een risicogerichte benadering naar sector, type en aard van de instelling en het risicoprofiel.
- Een stevige implementatie en consciëntieus gebruik van volwassenheidsmodellen is het beoogde middel waarmee kennisinstellingen hun zelfregulerend vermogen overtuigend kunnen aantonen en het gestelde vertrouwen kunnen verantwoorden.
- Het uitgangspunt is daarbij in eerste instantie dat dergelijke modellen en bijbehorende kaders en normen van de sector zelf zijn; en primair worden benut als instrument voor interne doorontwikkeling en een lerende veiligheidscultuur.
- U wilt de positieve energie bij instellingen behouden en benutten. Daarom besluit u in 2025 opnieuw een nieuwe ronde audits te organiseren, terwijl u parallel daaraan verder spreekt over het op termijn invoeren van volwassenheidsmodellen als norm.
- Kennisinstellingen die al met een volwassenheidsmodel werken kunnen bij de volgende audit in uitvraagbelasting worden ontzien. Op die manier belonen we voorlopers en stimuleren we het gebruik van dit type modellen.

Toelichting

- In het advies 'Kennis in conflict – veiligheid en vrijheid in balans' uit 2022 adviseert de AWTI een volwassenheidsmodel te implementeren om het kennisveiligheidsbeleid bij kennisinstellingen verder te helpen ontwikkelen.
- Deloitte concludeert dat een volwassenheidsmodel bij kan dragen aan de weerbaarheid van kennisinstellingen en adviseert om:
    - duidelijk te zijn dat, gekeken naar de status van de beleidsontwikkeling op het gebied van kennisveiligheid, de focus nu dient te liggen op continue verbetering en ontwikkeling.
    - nadruk op compliance en verantwoording te voorkomen, omdat het in deze fase het leren kan belemmeren en kan leiden tot tunnelvisie;
    - in samenwerking met de koepels en kennisinstellingen de werking van reeds bestaande volwassenheidsmodellen eerst verder te onderzoeken, zoals het model dat UNL eerder dit jaar maakte voor universiteiten;
    - daarbij met de sector te bespreken hoe in het werken met volwassenheidsmodellen recht gedaan kan worden aan risicogericht werken, passend bij de verschillende aard, risicoprofielen en weerbaarheidsniveaus van kennisinstellingen. Dit is noodzakelijk voor een succesvolle toepassing van een dergelijk model; het is geen *one-size-fits-all.*
- Het gebruik van een volwassenheidsmodel raakt aan het bredere actuele vraagstuk met betrekking tot monitoring en verantwoording van kennisveiligheidsbeleid. De vraag is hoe instellingen voortgang kunnen boeken op kennisveiligheid, hoe ze dit laten zien, en hoe OCW hierop het beste kan sturen. De aanpak kennisveiligheid is immers voor een belangrijk deel gericht op bewustwording en zelfregulering.
- UNL heeft, parallel aan de uitvoering van de nulmeting en de verkenning van Deloitte, zelf een stap naar voren gezet. Zij heeft in april een volwassenheidsmodel voor kennisveiligheid gepubliceerd.[1] Dit model is geënt op de Nationale Leidraad Kennisveiligheid. Het laat zien dat universiteiten op eigen initiatief serieuze stappen zetten om het risicomanagement verder te professionaliseren. Dit model kan door universiteiten worden gebruikt, maar is niet vanuit UNL verplicht.

[1] https://www.universiteitenvannederland.nl/files/publications/UNL%20Volwassenheidsmodel%20Kennisveiligheid%20NL-DEF.pdf

nota

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Van

Persoonsgegeven

Datum
12 juli 2024

Referentie
47096470

Bijlagen
1. Nota ter info d.d. 7-12-2023 inzake verbeteringen bij Loket Kennisveiligheid

2. Nota ter info d.d. 21-2-2024 inzake informatieverzoek AP

3. Tijdlijn

Normoverdragend gesprek Autoriteit Persoonsgegevens inzake Loket Kennisveiligheid

Aanleiding

In september 2023 is een melding gedaan bij de Autoriteit Persoonsgegevens (hierna: AP) over de omgang met persoonsgegevens bij het Loket Kennisveiligheid (hierna: LKV). De AP heeft in het kader van dit onderzoek op 28 juni jl. een normoverdragend gesprek gevoerd met OCW (opdrachtgever LKV) en RVO (opdrachtnemer LKV). Met deze nota wordt u gevraagd een besluit te nemen over het starten van een vooronderzoek voor een wetstraject naar aanleiding van het gesprek met de AP.

Openbaarmaking

De gearceerde teksten in deze nota zijn vertrouwelijk en mogen niet openbaar gemaakt worden vanwege bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de betrokken melder en een wettelijke geheimhoudingsplicht.

Geadviseerd besluit

- Wij adviseren u in te stemmen met het voornemen tot het starten van een wetstraject voor een grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens door het LKV en de reeds gestarte Data Protection Impact Assessment (hierna: DPIA) te beschouwen als een voorbereiding hiervan.

Op basis van de informatie die we van de AP hebben gekregen in het normoverdragend gesprek, gaan we er nu van uit dat de DPIA leidt tot de conclusie dat een wettelijke grondslag nodig is. De DPIA is een noodzakelijke stap in een zorgvuldig beleidsproces om vast te stellen óf een wetstraject inderdaad noodzakelijk is en zo ja, wát daarin vastgelegd moet worden. De stap van de DPIA draagt tevens bij aan het zo snel mogelijk doorlopen van een wetstraject. Wij kunnen u na afronding van de DPIA een definitief besluit voorleggen.

Toelichting

<u>Casus</u>

- Het LKV is een van de belangrijkste instrumenten in de Aanpak kennisveiligheid. De Rijksoverheid informeert en adviseert via het LKV de kennisinstellingen over risico's bij het aangaan van internationale samenwerkingen.
- In het najaar van 2023 zijn Geheimhoudingsplicht
  Geheimhoudingsplicht

Geheimhoudingsplicht bij het LKV diverse onderzoeken verricht en verbeteracties in gang gezet.
- Geheimhoudingsplicht
- Uw ambtsvoorganger is met nota d.d. 7-12-2023 geïnformeerd over de resultaten van de onderzoeken en de verbeteracties (zie bijlage 1).
- Geheimhoudingsplicht de AP onderzoekt sindsdien de omgang met (bijzondere) persoonsgegevens door het LKV. Uw ambtsvoorganger is met nota d.d. 21-2-2024 geïnformeerd over dit onderzoek en het voornemen naast de reeds ingezette verbeteracties te starten met een DPIA (zie bijlage 2). De uitvoering van de DPIA is in maart jl. reeds gestart.

Normoverdragend gesprek

- De AP heeft aangegeven dat zij het aannemelijk acht dat het LKV indirect herleidbare persoonsgegevens verwerkt bij het behandelen van adviesaanvragen van kennisinstellingen over de risico's rondom het aanstellen van personen.
- Als een persoon met (redelijke) inspanning herleidbaar blijkt te zijn op basis van indirect herleidbare persoonsgegevens, is een rechtsgrond noodzakelijk. OCW achtte het tot nu toe redelijkerwijs niet mogelijk om de identiteit van een persoon te achterhalen op basis van de beschikbare gegevens. De AP heeft echter aangegeven dat de lat van een redelijke inspanning (zeer) hoog moet liggen.
- De AP heeft ons verzocht in de DPIA te onderzoeken of er een grondslag moet komen voor deze gegevensverwerking in het LKV. De AP heeft daarnaast enkele andere aandachtspunten voor de DPIA meegegeven:
  - Onderzoek de gegevensverwerking in de hele keten (dus ook het proces bij de kennisinstellingen die vragen indienen bij het LKV);
  - Neem een onderbouwd standpunt in ten aanzien van de informatieplicht op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG). De informatieplicht betreft de plicht om betrokkenen te informeren indien hun persoonsgegevens worden verwerkt;
  - Onderzoek ook of er sprake is van de verwerking van bijzondere persoonsgegevens bij het LKV omdat informatie over nationaliteit ook iets kan zeggen over etniciteit. Indien dit het geval is moet ook hiervoor een grondslag aanwezig zijn.[1]

Vervolg

- De aandachtspunten uit het normoverdragend gesprek met de AP nemen we mee in de DPIA. De DPIA wordt zo spoedig mogelijk en naar verwachting uiterlijk medio september afgerond.
- Op verzoek van de AP delen we de DPIA na afronding met de AP en geven we een update over voorgenomen maatregelen. De AP zal dan besluiten of zij het noodzakelijk acht een handhavingstraject te starten.

[1] Bijzondere persoonsgegevens zijn gegevens die zo privacygevoelig zijn dat het grote(re) impact op iemand kan hebben als deze gegevens worden verwerkt.

Datum
12 juli 2024

Bijlage 3: Tijdlijn

	Intern onderzoek melding	**Onderzoek AP**
Augustus 2023	- [redacted] Geheimhoudingsplicht [redacted] - [redacted] Geheimhoudingsplicht [redacted] - EZK en RVO starten het interne onderzoek bij het LKV.	- [redacted] Geheimhoudingsplicht [redacted] - [redacted]
September 2023	- EZK en OCW besluiten gezamenlijk opdrachtgever te zijn van verder onderzoek naar de melding betreffende het LKV. - In het interne onderzoek naar de melding wordt een datalek geconstateerd bij het LKV. OCW doet een voorlopige melding van het vermoedelijke datalek bij de AP.	- [redacted] Geheimhoudingsplicht [redacted]
Oktober 2023	- Het interne onderzoek naar het datalek i.s.m. RVO en EZK is afgerond. Er wordt een definitieve melding ingediend bij de AP. - EZK en OCW doen gezamenlijk onderzoek naar de melding inzake het LKV. Daarbij wordt ook de vraag betrokken of er sprake is van discriminatie bij het LKV.	- [redacted] - [redacted] Geheimhoudingsplicht [redacted]
November 2023	- Het onderzoek naar de melding Geheimho... Geheimhoudingsplicht bij het LKV wordt afgerond. Er wordt geconcludeerd dat er geen sprake is van Geheimhoudingsplicht of discriminatie door het LKV, maar dat er wel verschillende verbetermaatregelen in de beveiliging nodig zijn en dat de verwerking van indirect herleidbare persoonsgegevens door het LKV verder moet worden onderzocht.	
December 2023	- MOCW wordt per nota geïnformeerd over de afronding van het onderzoek en de (voorgenomen) verbeteracties. - RVO en OCW starten met de implementatie van de verbeteracties.	- De AP verzoekt het LKV met een brief gericht aan EZK om inlichtingen ten behoeve van het onderzoek.
Januari 2024	- OCW besluit een DPIA te starten om de omgang met indirect herleidbare persoonsgegevens bij het LKV te onderzoeken.	- OCW beantwoordt het inlichtingenverzoek van de AP per brief.
Februari 2024	- M.OCW wordt per nota geïnformeerd over het inlichtingenverzoek en de start van de DPIA.	- De AP bestudeert de beantwoording van OCW en aangeleverde bijlagen G... Geheimhoudingsplicht.
Maart 2024	- DPIA wordt voorbereid.	
April 2024	- De DPIA gaat van start.	
Mei 2024		- De AP nodigt het LKV uit voor een normoverdragend gesprek.
Juni 2024		- OCW en RVO voeren met AP

		normoverdragend gesprek.